

Maria Pons i el dinosaure

Maria Pons Vidal

Petits crims familiars i altres microrelats

Pagès Editors, 163 pàg.

MARISA TORRES BADIA

Un bany d'ironia i subtileza al servei de la microficció

Un dels tombants fonamentals de l'arriscat univers del microrelat és, com palesa *Petits crims familiars i altres microrelats*, el darrer llibre de Maria Pons, l'exercici de la ironia i la intensitat narrativa. De tots és sabut que en el cultiu del microrelat la línia que separa el sublim del banal, de l'absurd o fins i tot del naïf, és més aviat molt prima. Malgrat això, i potser precisament per aquest estímul irresistible, Pons assumeix el risc. A una banda de la frontera, el joc; a l'altra, l'abisme. Com ens adverteix Llorenç Capdevila en el seu pròleg: "El microrelat és com quan en una bona fotografia hi veiem una història completa i complexa. Cada detall ha d'estar estudiat i una paraula o una coma fora de lloc poden esguerrar tot el conjunt". Fent bons aquests jocs de pesos i contrapesos, no hi cap mena de dubte que Pons aconsegueix el seu objectiu: uns microrelats enginyosos, precisos, il·luminats per un humorisme que recorda la tradició lúdica dels anys trenta del passat segle, i en alguns aspectes Ramón Gómez de la Serna. Una bona dosi d'aquesta ironia tan característica de l'autora la trobarem escampada en les seves novel·les, de *Treure la pols* (1995) a *Ahir vaig obrir els ulls* (2012), o en els contes d'*Els perills de ser dona* (Premi Les Talúries, 1994) o *Sonata per a homes* (1999). Maria Pons coneix bé el terreny que trepitja. La buscada empatia emocional i les continuades picades d'ullet al lector formen part de les estratègies del gènere, inclòs aquí l'homenatge a la més pura tra-

dicció del microrelat llatinoamericà i la icona d'Augusto Monterroso: "Se les donava de ser molt llegit; així doncs, li vaig preguntar si li agradava *El dinosaure* de Monterroso. Em va respondre amb fermesa i tota la seguretat d'aquest món que no li havia agradat gens i que l'hagué de deixar a la meitat" (*Llegit*).

La temàtica del llibre, estructurada en quatre blocs, ressegueix la complexitat de l'existència humana, tot aprofundint en els tòpics i tabús de la moralitat privada: de l'amor i l'enveja al desengany; del matrimoni i la hipocresia mundana a la solitud o la por. El resultat és un univers sostingut en la brevetat i la concentració, en microhistòries que comencen, es desenvolupen i conclouen a la manera de la més pura tradició clàssica. D'un minimalisme exquisit, Pons és capaç de passar, sense sotrats aparents, del lirisme poètic més subtil –en la temàtica amorosa, poso per cas– a la intensitat d'un humor curull de meandres conceptuals. El díscol i llicencios relat mínim d'Augusto Monterroso deambula per les pàgines de *Petits crims familiars* a la manera de model referencial d'una forma narrativa d'arrelada tradició en la narrativa catalana i llatinoamericana, de Calders a l'esmentat Monterroso o al Max Aub de *Crímenes ejemplares*. La trama precisa, oberta i lúdica, així com els jocs de temps i espai, ens aboquen, de forma el·líptica, a la panacea del microrelat: la dilació sostinguda dels elements, la tensió i els finals sorpresius i oberts. Quedem-nos, doncs, amb les paraules de Capdevila i comencem a gaudir, abillats de lectors actius i "perpicaços", del microunivers narratiu de Maria Pons; deixem-nos seduir, arrossegats per l'impuls de la troballa, per aquestes petites històries tallades com si fossin pedres precioses: "Els microrelats –o microcontes– són petites píndoles narratives, breus descàrregues d'enginy que tenen com a objectiu sacsejar l'ànima, i estan indicades, especialment, per a lectors intel·ligents i perspicaços. Són contes d'una brevetat extrema, precioses i precises miniatures d'artesanía literària". ■